МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

О. М. Файчук А. В. Коноплястий
Економічна ефективність виробництва біометану в Україні в умовах євроінтеграції *65*

О. В. Фірстенко
Економічний вимір продовольчої безпеки: людський капітал у повоєнній Україні *67*

О. В. Шереметинська
Україна на світовому зерновому ринку: виклики продовольчої безпеки та інструменти управління ризиками *70*

К. В. Середюк
Управління бізнес-проєктами у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітичний та прогностичний підходи *72*

В. В. Кобржицький
Нові проблеми сільського господарства України, викликані екоцидом росії *75*

О. А. Сливка
Продовольча безпека як чинник людського розвитку в умовах соціально-економічної нестабільності *77*

Є. В. Коломієць
Державне управління продовольчою безпекою: виклики та перспективи *81*

П. С. Бойко, А. А. Телендій
Інституційне забезпечення продовольчої безпеки в системі публічного адміністрування в умовах невизначеності *83*

В. В. Бондаренко, А. А. Телендій
Роль цифрової аналітики у моніторингу стану продовольчої безпеки в умовах невизначеності *86*

О. Л. Боринська, Г. О. Кузьменко
Оцінювання ефективності управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *89*

О. М. Горобей, Г. О. Кузьменко
Антикризове управління у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності: публічно-адміністративний аспект *92*

В. В. Мещеряков, Н. А. Сіцінський
Маркетингові інструменти регулювання продовольчих ринків у публічному адмініструванні в умовах невизначеності *95*

Я. В. Набойченко, Н. А. Сіцінський
Участь органів місцевого самоврядування у забезпеченні продовольчої стійкості громад в умовах невизначеності *98*

М. М. Панасюк, А. А. Телендій
Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *101*

2. Роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні продовольчої безпеки громад в умовах воєнного стану. *Публічне управління: теорія та практика*. 2023. № 4. URL: http://pptk.donnu.edu.ua/article/view/2023-4-05
3. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-prodovolchoi-bezpeky-ukrainy-na-period-do-2027-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-i230724-684
4. Продовольча стійкість територіальних громад: теоретичні та практичні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського ун-ту*. Серія "Право". 2024. Вип. 82. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/45678
5. Локальні продовольчі системи в умовах децентралізації та війни. *Аграрна економіка*. 2024. № 2. URL: https://agroecojournal.org.ua/article/view/2024-2-03
6. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр
7. Практика забезпечення продовольчої безпеки на рівні територіальних громад (аналітична записка). *Всеукраїнська асоціація громад*. 2024. URL: https://uag.org.ua/analytics/food-security-communities-2024

М. М. ПАНАСЮК
здобувач другого (магістерського) рівня освіти, ННІУЕБ

А. А. ТЕЛЕНДІЙ
канд. наук з держ. упр., доцент кафедри ННІУЕБ

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Аналітичне забезпечення є ключовим елементом ефективного публічного управління у сфері продовольчої безпеки, особливо в умовах високої невизначеності, спричиненої повномасштабним воєнним вторгненням, кліматичними змінами, глобальними шоками постачання та руйнуванням аграрної інфраструктури. В Україні, де аграрний сектор залишається одним з основних драйверів економіки, війна призвела до скорочення посівних площ на 20–30 %, значних втрат матеріально-технічної бази, логістичних обмежень та блокади експорту, що суттєво послабило стійкість продовольчої системи [1]. Якісне аналітичне підґрунтя дозволяє своєчасно виявляти загрози, оцінювати ризики та обґрунтовувати проактивні управлінські рішення на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Під аналітичним забезпеченням розуміється комплексна система збору, обробки, аналізу, інтерпретації та прогнозування даних про стан продовольчої безпеки, яка слугує основою для прийняття обґрунтованих рішень органами публічної влади. Актуальність теми зумовлена необхідністю переходу від реактивного реагування на кризи до превентивного та прогнозного управління. Метою даних тез є розкрити сутність, основні компоненти, сучасні виклики та напрями вдосконалення аналітичного забезпечення в умовах воєнної невизначеності в Україні.

Аналітичне забезпечення базується на системному підході та включає чотири основні рівні [2]:

- інформаційний — збір первинних даних з офіційної статистики (Держстат, Мінагрополітики, Держпродспоживслужба), супутникового моніторингу (NDVI, посівні площі), даних агровиробників, ринкових операторів та міжнародних джерел (FAO, USDA, World Bank);
- аналітичний — застосування методів економічного, статистичного, математичного та сценарного аналізу для оцінки індикаторів продовольчої безпеки (наявність, доступність, використання, стабільність);
- прогнозний — моделювання можливих сценаріїв розвитку (оптимістичний, базовий, песимістичний) з урахуванням воєнних ризиків, клімату, цін на енергоносії та світові ринки;
- рішення-орієнтований — формування рекомендацій для органів влади щодо регуляторних, фінансових, організаційних та міжнародних заходів.

В Україні ключовими індикаторами залишаються ті, що визначені в Методиці розрахунку індикаторів продовольчої безпеки (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2025 № 1140), зокрема: калорійність раціону, частка продовольчих витрат у структурі домогосподарств, рівень само забезпечення основними продуктами, обсяги державного резерву, експортно-імпортний баланс [3].

Нормативно-правова база включає Закон України "Про основи національної безпеки України", Стратегію національної безпеки (2020), Стратегію продовольчої безпеки України на період до 2027 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р) та відповідні постанови Кабміну щодо моніторингу та оцінки ризиків [4]. Однак система аналітичного забезпечення характеризується фрагментарністю, недостатньою інтеграцією даних між відомствами та обмеженим використанням сучасних цифрових технологій.

Сучасна система аналітичного забезпечення включає такі основні компоненти [2]:

- постійний моніторинг стану продовольчої безпеки — щомісячні/щоквартальні звіти, супутниковий моніторинг посівів за підтримки ЄС та FAO;
- оцінка ризиків та загроз — ідентифікація внутрішніх (втрата земель, дефіцит пального, міграція кадрів) та зовнішніх (блокада портів, санк-

ції, глобальне зростання цін) факторів; застосовуються методи SWOT, PESTLE, сценарне планування;

- моделювання та прогнозування — використання економіко-математичних моделей (балансові, оптимізаційні, агентні), а також машинного навчання для прогнозу врожайності, цін та доступності продуктів;
- інформаційно-аналітичні платформи — інтегровані системи (Державний аграрний реєстр, платформи моніторингу продовольчих ринків), які дозволяють автоматизувати обробку великих даних;
- аналітична підтримка рішень — підготовка аналітичних записок, дашбордів, ризик-карт для Президента, Кабміну, профільних комітетів ВРУ та місцевих адміністрацій.

На місцевому рівні аналітичне забезпечення реалізується через програми продовольчої безпеки територіальних громад, де ключовими є локальні обстеження домогосподарств, оцінка земельних ресурсів та потенціалу само забезпечення.

В умовах повномасштабної війни основні проблеми аналітичного забезпечення такі [1]:

- значне погіршення якості та повноти статистичних даних через окупацію територій та руйнування інфраструктури;
- затримки в отриманні оперативної інформації;
- недостатня інтеграція даних між відомствами;
- обмежене застосування сучасних технологій (big data, AI, GIS);
- брак кваліфікованих аналітиків у профільних органах.

Пропозиції щодо вдосконалення [5]:

- розробити та прийняти окремий нормативний акт про аналітичне забезпечення продовольчої безпеки, який визначить єдині стандарти даних, відповідальних суб'єктів та періодичність звітності;
- створити міжвідомчу цифрову платформу моніторингу продовольчої безпеки з інтеграцією супутникових даних, даних Держстату, митниці, аграрного реєстру та міжнародних партнерів;
- розширити застосування методів прогнозного аналітичного моделювання (в т. ч. з використанням штучного інтелекту) для сценарного планування;
- посилити аналітичні підрозділи в Мінагрополітики, обласних військових адміністраціях та ОТГ;
- розвивати партнерство з міжнародними організаціями (FAO, Світовий банк, ЄС) для обміну методологіями та даними;
- впроваджувати регулярні стрес-тести продовольчої системи на різних рівнях управління.

Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки є критично важливим інструментом подолання невизначеності та мінімізації ризиків. В Україні система потребує суттєвої модернізації — від переходу до цифрових інтегрованих платформ до посилення прогнозних та сценарних можливостей. Реалізація запропонованих заходів

дозволить підвищити якість та своєчасність рішень, забезпечити стійкість продовольчої системи в умовах тривалої невизначеності та війни. Подальші дослідження мають фокусуватися на автоматизації аналітичних процесів та інтеграції з міжнародними стандартами.

Джерела

1. Аналітичне забезпечення продовольчої безпеки: ретроспективний аналіз. *Український журнал прикладної економіки*. 2023–2024. URL: https://ujae.org.ua/analitychne-zabezpechennya-prodovolchoyi-bezpeky-retrospektyvnyj-analiz
2. *Ніконенко О. А.* Методичні підходи до оцінки індикаторів продовольчої безпеки країни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9–10. С. 14–20.
3. Аналітичне дослідження стану продовольчої безпеки в Україні у контексті запровадження адресної допомоги... URL: http://www.auu.org.ua/media/publications/743/files/PolicyResearch_2018_12_17_10_21_51_429866.pdf
4. *Павловська І.* Концепція дослідження системи продовольчого забезпечення... *Вісник УДПУ*. 2023. № 1(23).
5. Державна стратегія продовольчої безпеки України (проєкт). *ResearchGate*. 2021–2025. URL: https://www.researchgate.net/publication/352907219_Derzavna_strategia_prodovolcoi_bezpeki_Ukraini
6. Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19.06.2003 № 964-IV (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15
7. Продовольча безпека України: світові тенденції та можливості агропродовольчого комплексу: монографія. Київ: НУБіП, 2022. 320 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u317/2022_monografiya_prodovolcha_bezpeka.pdf

Є. А. СТЕПАНЕНКО

здобувач другого (магістерського) рівня освіти, ННІУЕБ

Г. О. КУЗЬМЕНКО

PhD, доцент ННІУЕБ

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТ

Продовольча безпека є ключовим елементом національної безпеки держави, особливо в умовах невизначеності, таких як воєнні конфлікти, економічні кризи чи глобальні виклики на кшталт пандемій. В Україні, де триває повномасштабне вторгнення Росії, забезпечення продовольчої безпеки набуває критичного значення. Під механізмами публічного адміністрування розуміється система організованих дій державних інституцій, спрямованих